Thucydidis

Suethice vertendi periculum,

quod,

Consentiente Ampl. Philos. Ordine Lundensi,

Præside

CAROLO AUG. HAGBERG,

Professore Norbergiano Reg. et Ord.

pro laurea

p. p.

H. F. J. WESTERBERG,

V. D. M. Blekingus.

In academia Carolina die XVIII Junii MDCCCXLI.

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.

P. I.

LUNDÆ,
typis excudit Carolus Fr. Berling,
Universitatis typographus.
MDCCCXLI

Thucydidis *προοίμιον*

Capp. 1—23.

I.

Thucydides från Athen har beskrifvit kriget emellan Athenarne och Peloponnesierna, huru de kämpade med hvarandra. Dermed började han genast vid utbrottet, förmodande att striden skulle blifva stor och minnesvärdare än någon i de fordna tider: läggande märke till att båda parterna voro i all stridsrustning på höjden af sin styrka, och seende hela den öfriga Helleniska stammen, en del genast, en annan dermed i begrepp, ställa sig på endera sidan. I sanning var denna rörelse den mäktigaste som någonsin drabbat Hellenerna och någon del af Barbarerna, eller, vare det sagdt, största delen af menniskor. Hvad som förut och ännu fordnare tilldragit sig, har varit ogörligt att för tidens aflägsenhet granneligen spörja. Dock på grunder, till hvilka jag efter de fjermaste forskningar funnit skäl att sätta lit, tror jag att sådant hvarken i krigiskt eller annat afseende varit märkeligt.

II.

Det nu såkallade Hellas var i forntiden, som det synes, icke stadigt bebodt, utan föreföllo till en början folkvandringar, lemnande lätt hvar och en folkstam sitt, allfort utträngd af andra talrikare. Ty då man icke plägade handel, ej heller i frid och ro gemenskap med hvarannan,

vare sig till lands eller vatten, men en och hvar skötte sitt, i mån af hvad som till lifsuppehälle tarfvades; och som man ej hade gods till öfverlopps, ej heller plantade jorden (varandes det ovisst om ej någon annan kunde falla en öfver och taga egendomen bort, helst inga befästningar funnos) så lemnade man utan svårighet bostaden, troende sig öfverallt kunna åtkomma sin dagliga nödtorft. Och derföre var man icke mäktig, hvarken genom stora städer eller annan tillrustning. Mestadelen rönte af hvarje trakt den bördigaste täta omsättningar af innebyggare. Såsom det nu så kallade Thessalien och Boeotien större delen af Peloponnesus utom Arcadien, äfvensom allt hvad som af det öfriga landet bäst var. Ty den af jordens bördighet hos några uppkomna förmögenheten, verkade förderfliga uppror, desslikes att man hårdare af fremmande stammar eftertraktades. Men Attica, som för sin svagare jord merändels var upprorsfritt, beboddes städse af samma folk. Och är följande ett icke ringa bevis för den mening att Attica för vandringarnes skuld i öfrigt icke likmätigt tillvext. Ty från det öfriga Hellas drogo de mäktigaste, antingen genom krig eller uppror utträngde, till Athenarnes område såsom till en fast ort, och gjorde ännu i gamla tider staden mäktigare genom folkrikedom. Så att den sedermera till och med skickade nybyggen till Persien, varandes ej mer i Attica nog utrymme.

III.

Äfven det uppenbarar mig icke så litet de gamles vanmakt, att före det Trojanska kriget Hellas icke tyckes hafva tillvägabragt något med gemensamma krafter. Som mig tyckes, egde ej en gång landet i sin helhet detta namn, fastmer fanns före Hellen Deucalions son denna benämning alls icke, utan efter folkstammarne, och mestadelen den Pelasgiska, gåfvo de landskapen sina namn. Men då Hellen och hans söner blefvo väldige i Phtiotis, och man inkallade dem till hjelp till andra städer, blef namnet Hellener för de enskilda stammarne genom den närmare gemenskapen mer och mer gängse. Dock kunde detta namn först efter lång tid allmänt taga öfverhanden. Vittne härpå är förnämligast

Homerus. Ty mycket yngre till och med än det Trojanska kriget, nämner han ingenstäds hela folket med ett namn, ej heller andra än dem som kommit med Achilles från Phtiotis, hvilka äfven voro de första Hellener. Utan kallar han dem i sina sånger Danaër Argiver och Achæer. Ej talar han om barbarer i det ännu icke som mig tyckes Hellenerna till motsatts blifvit med ett namn utmärkta. Desse således, som hvar för sig i särskilda städer förstodo hvarandras tungomål, och som samfäldt sednare blifvit kallade Hellener, hafva icke före det Trojanska kriget för vanmakt och brist på samhällighet i massa uträttat något. Också förenade de sig först till detta härtåg sedan de blifvit mera bekanta med hafvet.

IV.

Minos var den förste, bland dem vi genom hörsaga känne, som förvärfvade sig en sjömakt. Han beherrskade större delen af det nuvarande Helleniska hafvet, och höll i sin lydno de Cycladiska öarna, nybyggde äfven de flesta af dem i dem i det han utdref Carerna, och insatte sina söner till höfdingar. Äfven utrotade han, som ej olikt är, röfveriet från hafvet så mycket i hans makt stod, på det att skatterna så mycket bättre måtte till honom inflyta.

V.

Ty Hellenerna och de af Barbarerna, som dels på fasta landet voro kustbebyggare dels innehade öarna, slogo sig fordom, sedan de mera allmänt börjat öfverfara till hvarannan på skepp, till sjöröfvare, i det män, ingalunda de oansenligaste anförde dem, dels för egen vinning dels för att skaffa uppehälle åt de torftiga. De öfverföllo obefästade och byvis bebodda städer, plundrade dem och gjorde sig så större delen af sitt uppehälle; hafvandes ett slikt handtverk intet nesligt, utan medförande det fastmera ett slags ära. Detta bevisa ännu i dag några af fasta landets innebyggare, hos hvilka det pryder sin man att göra dylikt braf; så låta ock de forntida skalderna, öfverallt på lika sätt, ställa det spörs-

mål till de landande, om de voro röfvare. Likasom om hvarken de tillsporda skämdes för sitt handtverk, eller de, hvilka det låg om hjertat att få besked, menade något ondt med frågan. De plundrade hvarannan äfven till lands, och ända till denna tid går det till på gammalt vis i många trakter af Hellas; hos de Ozoliska Locrerna,* Ætolierna och Acarnanerna och andra i den trakten af fasta landet. Men seden att gå jernklädd har hos innevånarne i dessa länder bibehållit sig alltifrån den fordna plundringstiden.

VI.

Ty hela Hellas var under vapen, så väl för de obefästade bostädernas skuld, som för de osäkra vägarna. Till och med i alldagliga sysslor gingo de i rustning, aldeles som Barbarerna. De nämnda trakterna af Hellas der ännu i dag så tillgår, tjena till bevis på de fordom äfven för alla gemensamma plägsederna. Athenarne voro med de första som lade utaf jernet, och med otvungnare seder öfvergingo till ett yppigare lefverne. Det är ännu icke lång tid sedan de ålderstegna bland deras förmögnare män af veklighet upphörde att bära linnekläder och att genom instickande af gyldene gräshoppor uppfästa hårflätan i nacken. Derföre har och för stamfrändskapens skuld denna prydnad länge bibehållit sig hos de äldre bland Jonierna. Lacedæmonierne voro de förste som klädde sig rätt och slätt, som nu brukas, och de förmögnare bland dem hafva äfven i annat mest bibehållit samma lefnadssätt med menigheten. De voro äfven de förste, som helt och hållet blottade sig vid kroppsöfningar, afklädde sig offenteligt och smorde sig med olja. Fordom var det öfligt vid de Olympiska spelen, att kämparna täflade omgjordade med en gördel kring blygden: och det är ej många år sedan dermed upphördes. Ännu finnes det bland barbarerna i synnerhet de Asiatiska, de, hos hvilka täflingslekar i boxning och brottning framställas, och kämpa de täflande omgjordade. I många andra stycken skulle man ock kunna visa att det gamla Helleniska folket haft samma seder och bruk med de nu varande barbarerna.

VII.

Men så många af städerna, som i nyare tider blifvit byggda, och, sedan sjöfarten kommit mer i gång, förvärfvat sig en större förmögenhet, blefvo anlagda på sjelfva kusterne och det inom murar; stundom blefvo de äfven förlagda på näsen för handelns skuld, och till inbördes skydd för grannarne. De gamla städerne deremot, för det ihållande röfveriet, längre upp ifrån hafvet, några på öarne, andra på fasta landet. Ty man plundrade både hvarannan och dem som utan att vara sjöfolk bodde lägre emot kusterne. Och ännu i dag äro dessa städer belägna uppåt landet.

VIII.

Och icke mindre röfvare voro öboerna, hvilka vore Carer och Phoenicier. Ty desse hade befolkat de mesta öarna. Ett bevis är, att då Delos under detta krig renades af Athenarne, och de dödas grifter bortrensades, så många som funnos på ön, så befanns öfver hälften af de döda vara Carer, igenkände på deras med dem begrafda vapenrustning, samt på det sätt på hvilket Carer ännu i denna dag begrafvas. Men sedan Minos upprättat sin sjömakt, blef hafvet segelbarare, ty illgerningsmännen på öarne blefvo af honom fördrifna, och tillika de flesta af öarna af honom nybyggda. Och menniskorna vid hafvet, som nu mer och mer gjort sig vinn om gods och egodelar, bodde mera befästadt; några drogo äfven ringmurar omkring sig emedan de blifvit rikare än förut. Ty traktande efter vinning, fördrogo de svagare de starkare, och de starkare gjorde, emedan de njöto öfverflöd, de svagare städerna sig underdåniga. Så var det mestadelen med Hellenerna beskaffadt de der i en sednare tid drogo mot Troja.

IX.

Men Agamemnon synes mig, mera derigenom att han var mäktigare än andra den tiden, än derföre att han var anförare för Helenas friare, som voro med ed Tyndarus förpliktade, hafva bragt detta sjötåg i gång.

Äfven förtälja de Peloponnesier, som granneligast i minnet förvarat fädernas berättelser, att Pelops först genom den mängd af skatter, med hvilka han kom från Asien till medellösa menniskor, förskaffat sig makt, och sedan, ehuru en fremling, gifvit landet sitt namn; och att denna makt ännu mera tillvext hos hans efterkommande, sedan Eurystheus i Attica af Heracliderne blifvit dödad (varande Atreus dennes morbror, och skipande Eurystheus, då han drog i fält, så väl Mycenæ som dess styrelse, inom slägten, åt Atreus). Men Atreus sjelf hade flyktat dit (till Mycenæ) undan sin fader för mordet på Chrysippus. Och då Eurystheus icke återvände, hade Atreus med Mycenæernas goda vilja, emedan de fruktade för Heracliderna och han dessutom syntes vara en väldig man och hade ställt sig in hos menigheten, emottagit höfdingedömet öfver Mycenæ och öfver alla de orter öfver hvilka Eurystheus herrskat; så hade Pelopiderne blifvit mäktigare än Perseiderna. Mig tyckes Agamemnon som tagit allt detta i arf och ego, och tillika var mäkta öfverlägsen andra i sjömakt, mindre med lock än trug hafva sammanbragt detta härtåg. Han synes ock både sjelf hafva anländt med de talrikaste skepp och derjemte försett Arcaderne med sådana, enligt hvad Homerus förtäljer, om annars han är tillförlitlig sagesman. Också säger han i berättelsen om spirans öfverlemnande från man till man, att Agamemnon fått den "att mångtaliga öar och samtliga Argos beherrska." Men icke skulle han, som var en fasta landets innevånare, kunnat hafva beherrska öar utom de närmast belägna (och dessa voro ej så många) om han ej tillika haft en sjömakt. Men äfven af detta krigståg kan man sluta till huru det stod till före detsamma.

X.

Men att Mycenæ var ringa, eller att någon af den tidens städer nu icke synes vara särdeles betydande, det må ingen nyttja som ett oförgripligt skäl, och betvifla att detta härtåg varit så stort som skalderna sagt och sägnen gifver vid handen. Ty om Lacedæmoniernas stad skulle blifva ödelagd, men templen och husens grundvalar lemnades qvar, tror jag, att

efter lång tids förlopp mycken tvifvel skulle uppstå hos efterkommande, om dess makt varit så stor som dess rykte. Och likväl innehafva Spartanerna två femtedelar af Peloponnesus, stå i spetsen för hela denna halfö och dessutom för många bundsförvandter utom den. Men som staden icke är sammanbyggd, eller försedd med kostbara tempel och anläggningar, utan på gammalt Helleniskt vis byvis bebyggd, så torde den komma att se fattigare ut. Men om samma öde skulle träffa Athenarne, skulle man af stadens ögonskenliga utseende sluta till att dess makt varit dubbelt större än den verkeligen är. Derföre bör man icke misstro, ej heller märka mera på städers utseende än deras makt; men man bör anse krigshären mot Troja för större än alla föregående, men mindre än våra tiders. Och om man härvid bör sätta någon tro till Homeri hjeltedikt, ehuru det ej är olikt att han som skald till det bästa utmålat allt, så synes ock nyssnämnde här varit mindre betydande. Ty han räknar tolf hundra skepp, Boeoternas med 120 man, Philoktetes med 50, antydande, som mig tyckes, de största och de minsta, ty om de öfrigas storlek nämner han i skeppslistan intet. Att alla på Philoktetes' skepp voro på en gång roddare och stridsmän, har han uttryckligen sagt; ty alla dem som sutto vid årorna gör han till bågskyttar. Men att utom konungarne och det högsta befälet många voro öfverlopps på färden är ej troligt, i synnerhet som man måste färdas öfver hafvet med krigsförråder, och man icke hade däckade skepp utan efter gamla sättet på sjöröfvarvis inrättade. Ser man derföre på medeltalet af de största och smärsta, så tyckes de församlade icke hafva varit talrika för att vara utsände gemensamt från hela Hellas.

XI.

Men orsaken var icke så mycket folkbrist som medellöshet. Ty för brist på underhåll medförde de en mindre här, och så pass stor som man förmodade kunna lefva af kriget. Sedan de efter landningen vunnit ett slag; (hvilket synes derutaf att de annars icke hade kunnat förskansa sitt läger) så synes de icke hafva användt hela sin krigsmakt, utan

slogo sig, af brist på uppehälle, till åkerbruk på Chersonesus samt på plundring. Hvarföre äfven Trojanerne, för denna skingrings skuld, höllo dem stånd i hela tio år, i det de ständigt voro de qvarlemnade vuxne. Men om Hellenerna hade kommit med tillräckliga lifsmedel, samt samfäldt och ihärdigt, utan plundring och åkerbruk fört kriget, så hade de lätt tagit Troja efter ett vunnet slag: i synnerhet då de utan att samla sin styrka, med den del som för tillfället var för handen, kunde hålla stånd. Och om de blott hade belagt staden med en belägring, så hade de på mindre tid och med mindre möda tagit Troja. Men för medellöshets skuld voro alla företag före denna tid vanmäktiga; och sjelfva det Trojanska kriget, den mest prisade af fädrens bedrifter, synes i sjelfva saken ringare än i ryktet och den sägen hvilken genom skalderna blifvit rådande.

XII.

Ty ännu efter det Trojanska kriget led Hellas flyttningar och folkvandringar, så att det ej i lugn kunde förkofra sig. Ty Hellenernas senfärdiga aftåg från Troja vållade mången hvälfning, och i städerne föreföllo till myckenhet uppror, genom hvilka en del innevånare utdrefvos och anlade nya städer. Så blefvo de nuvarande Boeotierna, på sextionde året efter Trojas eröfring, drifna af Thessalierna från Arne och bebyggde det nu så kallade Boeotien, fordom det Cadmeiska landet. I detta land fanns redan förut en afdelning af dem, bland hvilka några drogo till Troja. Dorerna åter, intogo samfält med Heracliderne, på åttionde året, Peloponnesus. Med möda vann Hellas efter lång tid lugn och stadga, och utskickade, ostördt af folkvandring, nybyggen. Athenarne nybyggde Jonien och större delen af öarna. Peloponnesierna åter större delen af Italien och Sicilien och några delar af det öfriga Hellas. Men allt detta skedde sednare än det Trojanska kriget.

XIII.

Men då Hellas blifvit mäktigare, och ännu mera än förut förvärfvat sig gods och egodelar, uppkommo vid förökade tillgångar envåldsherrska-